

หัวข้อคุณูปนิพนธ์	การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุสลิมในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทย
ชื่อผู้เขียน	ว่าที่ร้อยตรีมณูญ โต้ะอาจ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ ดร.สิรินทร พิบูลภานุวัธน์
สาขาวิชา	นิเทศศาสตรศึกษาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2554

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มี วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรม ปัญหาและวิธีการในการแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมกับบุคคลในครอบครัว ชุมชน และ สังคม รวมทั้งเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุสลิมในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยบูรณาการแนวคิดการสร้างอัตลักษณ์ของปัจเจกตามหลักการของศาสนาอิสลาม ภายใต้มีโนทัศน์แนวคิดแบบโพสต์โมเดิร์นเป็นหลัก และใช้แนวคิดการสื่อสารระหว่างบุคคล และ แนวคิดการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์เป็นแนวคิดเสริมเพื่อการอธิบายผลการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลจากจุดยืนของมุสลิมเอง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงและการจดบันทึกจากมุสลิมในเขตชุมชนเมือง (กรุงเทพมหานคร) และชุมชนชนบทของไทย (ฉะเชิงเทรา นครนายก ปทุมธานี อุรุษยา อ่างทอง และ สมุทรปราการ) รวม 24 คน

ผู้ที่เปลี่ยนการนับถือจากศาสนาเดิมมานับถือศาสนาอิสลาม เรียกผู้นั้นว่ามุสลิม (มุสลิมใหม่) และเมื่อนับถือศาสนาอิสลามแล้ว มุสลิมต้องเผชิญกับสิ่งต่างๆ ที่เข้ามาทดสอบความศรัทธาของตนเอง มุสลิมจึงต้องการเรียนรู้และสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมให้ผู้อื่นได้รับรู้ จากการศึกษา พบว่า มุสลิมทั้งในเขตเมืองและชุมชนชนบทของไทยมีพฤติกรรมการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม ไม่แตกต่างกัน พฤติกรรมการเรียนรู้อัตลักษณ์ความเป็น

มุสลิมของมูฮัลลฟ มีเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนทางด้านอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด เพื่อปรับเปลี่ยนทางด้านความเชื่อและทัศนคติ เพื่อปรับเปลี่ยนทางด้านความรู้ ความคิดเห็น และเพื่อปรับเปลี่ยนทางด้านบุคลิกภาพ มูฮัลลฟมีวิธีการเรียนรู้ด้วย การสังเกต การบอกเล่า การสอบถาม การเรียนกับครูสอนศาสนา หรือ จากสถาบันสอนศาสนา และการเรียนรู้ด้วยการอ่านหนังสือหรือจากสื่ออื่นๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมูฮัลลฟ ได้แก่ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมของครอบครัว ชุมชน รวมทั้งสังคมที่มูฮัลลฟอาศัยอยู่ทั้งก่อนที่มูฮัลลฟจะเข้ารับศาสนาอิสลามและหลังจากที่เข้ารับศาสนาอิสลามแล้ว ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญคือ บริบทแวดล้อมและประเด็นการเรียนรู้และการสื่อสาร ตัวมูฮัลลฟเอง ผลที่ต้องการ และบุคคลที่มูฮัลลฟต้องการเรียนรู้และสื่อสารด้วยสื่อสารด้วย มูฮัลลฟมีกระบวนการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมที่เป็นขั้นตอนต่อเนื่องและผ่านเงื่อนไขสำคัญของการยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ความตระหนักในตนเอง ด้วยการรับรู้ว่าคุณแตกต่างจากผู้อื่นๆ เริ่มต้นจากการที่มูฮัลลฟรับรู้ถึงความแตกต่างของตนเองเมื่อมีปฏิสัมพันธ์สังสรรค์กับชาวมุสลิมและบุคคลอื่นในเรื่องลักษณะความรู้สึกที่ปรากฏขึ้นในจิตใจมีแนวโน้มเอียงไปทางอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม แต่ในขณะเดียวกันผู้อื่นในสังคมที่มูฮัลลฟอาศัยอยู่ด้วยภายใต้กระบวนการปฏิสัมพันธ์สังสรรค์ก็มองเห็นความแตกต่างดังกล่าวจากการกระทำของมูฮัลลฟที่ปรากฏในบริบทต่างๆ ทางครอบครัว ชุมชน และทางสังคม และประทับใจความเป็นมุสลิมให้กับมูฮัลลฟ

ขั้นตอนที่ 2 การมีอัตลักษณ์ส่วนบุคคลเป็นมุสลิมของมูฮัลลฟ จะมีแนวโน้มพัฒนาขึ้นเมื่อได้ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนและกลุ่มสังคมที่มีลักษณะเช่นเดียวกับตนเอง ทำให้มูฮัลลฟรับรู้ความเด่นชัดในอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของตนเอง นอกจากนี้ประสบการณ์ในการเรียนรู้และการสื่อสาร กับชาวมุสลิมเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ตอกย้ำถึงอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมูฮัลลฟได้ชัดเจนขึ้นด้วยเช่นกัน การเข้าร่วมกลุ่มวัฒนธรรมตามหลักการของศาสนาอิสลามจึงเป็นเงื่อนไขประการสำคัญที่ช่วยให้มูฮัลลฟพัฒนาและดำเนินไปสู่การแสดงอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมโดยผ่านระบบสัญลักษณ์ต่างๆ ทำให้มูฮัลลฟมีการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของตนเองเพื่อแสดงให้เห็น อัตลักษณ์ในทางบวก ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกด้วยวจนหรืออวจนภาษาเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์สังสรรค์กับ

บุคคลอื่น เป็นการเข้าสู่วัฒนธรรมอิสลามของมุฮัลล์ฟและเป็นสิ่งที่ตอกย้ำถึง “อัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม” ภายในตัวตนของมุฮัลล์ฟเองให้เด่นชัดเพิ่มขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การเปิดเผยตัว คือการที่มุฮัลล์ฟเปิดเผยตัวต่อสังคมว่าเป็นมุสลิม ซึ่งในการเปิดเผยตัวนั้นพิจารณาได้ 2 ด้าน ด้านแรกคือบริบททางสังคมที่สมาชิกในสังคมยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุฮัลล์ฟ มุฮัลล์ฟก็จะเปิดเผยตัว แต่อาจเปิดเผยตัวต่อคนใกล้ชิดที่ยอมรับหรืออาจจะเปิดเผยตัวในวงกว้างออกไปนั้นขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมและสถานการณ์ทางสังคมที่ปลอดภัยจากการควบคุมของกฎเกณฑ์ทางสังคม ด้านที่สองมุฮัลล์ฟจะคาดหมายว่าภายในบริบทหรือในสถานการณ์ใดที่สมาชิกในสังคมนั้น ไม่ยอมรับความเป็นมุสลิม ก็จะทำให้มุฮัลล์ฟไม่กล้าที่จะแสดงออกในสังคมนั้น

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนของการใช้ชีวิตและปรับตัวต่อสังคมมุสลิม เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการเผชิญ กับปฏิกริยาในทางลบของผู้อื่นในสังคม มุฮัลล์ฟจึงมีการปรับตัวหรือปรับเปลี่ยนในด้านต่างๆ ของตนเองเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมส่วนใหญ่ที่มุฮัลล์ฟเป็นสมาชิก โดยการลดอัตลักษณ์ความเป็นอื่นที่ไม่ใช่มุสลิม นอกจากนี้การเข้าร่วมกลุ่มวัฒนธรรมในวิถีชีวิตสังคมมุสลิมของมุฮัลล์ฟจะเป็นสิ่งสำคัญที่สนับสนุนความรู้สึกและพฤติกรรมของมุฮัลล์ฟทำให้อัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุฮัลล์ฟเกิดความมั่นคง

ผลจากการศึกษา ชี้ให้เห็นพฤติกรรมการเรียนรู้และการสื่อสารของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในพื้นที่ใดของประเทศไทย แต่ละคนจะดำเนินวิถีชีวิตภายใต้บทบัญญัติของศาสนา ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากศาสนาอื่นๆ เนื่องจากมีหลักบัญญัติที่ครอบคลุมวิถีชีวิตของผู้นับถือทุกๆ ด้าน ตั้งแต่เกิด จนตาย คนมุสลิมทุกคนจึงไม่สามารถแยกหลักการของศาสนาอิสลามออกจากวิถีการดำเนินชีวิตได้ แนวทางในการพัฒนาสังคมมุสลิมในทุกพื้นที่ของประเทศไทยจึงต้องมีความเข้าใจว่าศาสนาอิสลามกับสังคมชาวมุสลิมเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ได้ ถึงแม้ผู้นับถือศาสนาอิสลามจะเป็นคนกลุ่มน้อยในประเทศแต่เป็นคนกลุ่มใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และคนมุสลิมต่างก็มีบทบาทในการพัฒนาประเทศมาอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับคนไทยทุกคน

ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาประชาชนและสังคมมุสลิมของผู้มีอำนาจในภาครัฐ ไปสู่พื้นที่ต่างๆ จึงจำเป็นต้องมีแนวคิด ทักษะ และความเข้าใจที่ดีต่อพฤติกรรมในวิถีชีวิตของคนมุสลิม ประสานความร่วมมือ การยอมรับ จากทุกฝ่าย อย่างมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพื้นที่

บนความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนชนและประเทศชาติ
โดยรวม ในขณะที่เดียวกันคนมุสลิมเองต้องยอมรับกับความเป็นจริงของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปและ
สามารถดำเนินชีวิตตามหลักการของศาสนาอิสลามในยุคโลกาภิวัตน์ โดยที่ยังรักษาอัตลักษณ์ความ
เป็นมุสลิมไว้อย่างเข้มแข็ง

Dissertation Title	Muallaf's Learning and Communicating of Muslim Identity in the Rural and Urban Areas of Thailand
Author	Acting Sub.Lt. Manoon Tho-ard
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Asawin Nedpogaeo
Co- Thesis Advisor	Dr. Sirintorn Bhibulbhanuvat
Department	Communication Arts
Academic Year	2011

ABSTRACT

The purposes of this study “Muallafs’ Learning and Communicating of Muslim Identities in the rural and urban areas of Thailand” were as followed:

1. To study Muallafs’ behaviors and influential factors in learning and communicating of Muslim identities in the rural and urban areas of Thailand.
2. To study problems and solutions between Muallafs and people in families, communities, and societies in learning and communicating of Muslim identities
3. To compare Muallafs’ behaviors and influential factors in learning and communicating of Muslim identities between the rural and urban areas of Thailand.

The research was a qualitative study integrating the concepts of building individual’s identity according to the principles of Islam based on the concept of postmodernism, including the concepts of interpersonal communication and symbolic interaction. In collecting data, observation and in-depth interview were used using sound recording and note-taking from twenty-four Muallafs living in the urban (Bangkok Metropolitan) and the rural areas (Chachoengsao, Nakornnayok, Patumthani, Ayutthaya, Angthong, and Samuthprakran) of Thailand. The newly converted Muslims are known as “Muallafs”. By accepting themselves as Muslims, Muallafs had to face many things testing their faiths. They had to learn and

communicate their Muslim identities to others. The results showed that Muallafs in both the urban and rural had similar behaviors in learning and communicating of Muslim identities.

1. The behavioral purposes in learning and communicating of Muslim identities were to change their emotions and feelings, beliefs and attitudes, knowledge, opinions, and personalities.

2. Muallafs' learning methods included observing, telling, asking, learning from religious teachers or institutions, and reading from books or media.

3. The factors influencing Muallafs' learning and communicating of Muslim identities were environmental factors such as families, communities, and societies where they lived both before and after becoming Muallafs. Other important components included environmental situations, learning and communicating topics, Muallafs themselves, expected results, and people whom Muallafs wanted to learn and communicate with.

Muallafs' process in learning and communicating of Muslim identities was continuous and conditioned as followed.

Stage 1: Self-awareness by perceiving that Muallafs were different from others. The process in learning and communicating began when Muallafs perceived that they were different as they interacted with Muslims. In the meantime, people whom Muallafs had interacted with also perceived their behavioral differences from Muallafs. However, the interactions occurred in families, communities, and societies would imprint Muslims to Muallafs.

Stage 2: Muallafs' self identities as Muslims would develop as they had interacted with their friends and peer groups. Muallafs would perceive their identities clearly, including learning and communicating experiences with Muslims. Participation in cultural groups according to the principles of Islam was a main condition which helped Muallafs positively develop and communicate their identities verbally and non-verbally through symbols.

Stage 3: There were two ways Muallafs exposed themselves to public. First, they would expose themselves to the members in the society where they were being accepted as Muslim. Second, Muallafs would evaluate whether they were being accepted in the society before they exposed themselves to others.

Stage 4: To avoid coping negative reactions, Muallafs adapted themselves by adopting only Muslim identities. Moreover, Muslim lifestyles and cultural participation were important factors which supported Muallafs' feelings and behaviors in becoming Muslim.

The result showed that wherever Muslims were, their learning and communication behaviors were not different. Their ways of lives were to under the religious rules and regulations since they were born until death. To develop Muslim societies in Thailand, it's important to know that Islam and Muslim societies are inseparable. Though Muslims are considered as a small group of people living in the south, Muslims have their roles in developing the country as Thais. So in developing Muslims and societies, the government needs to understand Muslims' ways of living as well as give proper corporation to each area based on religious and cultural difference for benefits of people and the country. In a meantime, Muslims must accept changes and be able to conserve their identities under the globalization age.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

...บิสมิ้ลลาฮิรเราะห์มานิรเราะฮีม...

ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮฺ(ซบ.) ผู้ทรงเมตตา ปราณี่เสมอ

กิตติกรรมประกาศ

ก่อนอื่นใดผมต้องขอบคุณ อัลลอฮฺ ซุบฮาาน่าฮูว่าคำอาลา ที่ได้ให้ผมเป็นมุสลิมโดยกำเนิด ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรู้ ให้การศึกษา จากครอบครัวมุสลิม มีบรรพบุรุษเป็นมุสลิม ยึดมั่นหลักการของศาสนาอิสลามเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต การเขียนกิตติกรรมประกาศ สำหรับคุณฐิณีพนธ์เล่มนี้เป็นสิ่งที่อยากที่สุด ยากยิ่งกว่าการเขียนแต่ละคำ แต่ละประโยค ในแต่ละบท ด้วยเหตุที่มีหลายบุคคลเป็นแรงผลักดันให้ผมต้องตัดสินใจเรียนต่อในระดับปริญญาเอก จนกระทั่งทำให้เกิดผลงานคุณฐิณีพนธ์เล่มนี้ขึ้นมาและสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ในที่สุด

ความสำเร็จของคุณฐิณีพนธ์เล่มนี้เป็นผลมาจากบุญคุณของแม่และป้า (แม่และพ่อ) ที่ท่านทั้งสองเลี้ยงดูผมมาอย่างดีที่สุดตามอัธยาศัยของครอบครัวที่สามารถจะให้ได้ ท่านทั้งสองเลี้ยงดูส่งเสริมให้ผมได้เรียนจนจบปริญญาโท และตั้งใจที่จะส่งให้ผมได้เรียนจนจบปริญญาเอก แต่ด้วยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งยังมีน้องชาย 2 คน น้องสาวอีก 1 คนที่ต้องเรียนด้วยเช่นกัน ดังนั้นการเรียนต่อจนจบปริญญาเอกจึงเป็นเพียงความตั้งใจและเป็นความหวังที่ริบหรี่ของท่านทั้งสอง ผมก็ได้แต่ขอคุณอา (ขอพร) จากอัลลอฮฺ(ซบ.) ให้ผมมีโอกาสได้เรียนต่อตามความตั้งใจของท่านทั้งสอง ด้วยพระเมตตาในอัลลอฮฺ(ซบ.) พระองค์ทรงรับคุณอาที่ผมขอ เมื่ออยู่มาวันหนึ่งในเดือนมีนาคม ปี 2549 รศ.ดร.จินตนา มนเทียรวิเชียรฉาย (อาจารย์แมว) คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผมในขณะนั้น ได้สอบถามผมว่า “อาจารย์มโนญ อาจารย์สนใจที่จะเรียนต่อมั๊ย ถ้าสนใจลองดูหลักสูตรของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ฯ กำลังเปิดรับสมัครปริญญาเอกนิเทศศาสตร์รุ่นแรก ของทุนเซนต์จอห์นเรียนไง” ผมตอบทันทีอย่างไม่คิดทบทวนเลยว่า “สนใจครับ” และก็ได้รับการสนับสนุนด้วยดีจากท่านอาจารย์แมวโดยตลอดมา ขอขอบคุณอาจารย์แมวเป็นอย่างสูงที่ได้เปิดโอกาสและชี้ทางแห่งความสำเร็จของการศึกษาให้กับผม

ในครั้งนั้น อีกทั้งขอขอบคุณนายแพทย์จุฬาเกษม ชินะผา อธิการบดีมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ผู้อนุมัติทุนการศึกษาต่อให้กับผม

ขอขอบคุณมุฮัลลัฟและครอบครัวของมุฮัลลัฟทุกท่าน ที่ยินดีและเต็มใจให้ข้อมูล ถึงแม้ในบางคำถามที่ผมถามอาจจะทำให้กระทบความรู้สึกส่วนตัวที่ไม่อยากตอบไปบ้าง แต่ทุกท่านก็ยินดีที่จะให้ข้อมูลที่เกิดประโยชน์สำหรับการเขียนคุษฎีนิพนธ์ ข้อมูลที่ได้จากมุฮัลลัฟทุกท่านคือสิ่งสำคัญที่ทำให้การศึกษาวิชัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ขอขอบคุณ ผศ.ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผมแม้ท่านจะมีภาระงานที่มาก แต่ก็ให้คำแนะนำ และติดตามผมทั้งทางโทรศัพท์และทางอีเมลล์ในบางช่วงเวลาที่ผมห่างเหินจากการปรึกษาไปบ้าง ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.สิรินทร์ พิบูลภาณุวัฒน์ ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในทันทีที่ผมโทรศัพท์ติดต่อเรียนเชิญท่านและก็ได้ให้ความอนุเคราะห์อย่างเป็นกันเอง ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.อนัส อมาตยกุล ที่รับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเป็นทีที่ปรึกษาร่วมอีกท่านหนึ่ง ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษาอย่างสมบูรณ์ในประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม

ขอขอบคุณ รศ.ดร.พีระ จิตร โสภณ ที่รับเป็นประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์ ให้คำปรึกษาและความห่วงใยใถ่ถามความคืบหน้าของคุษฎีนิพนธ์เสมอมา และ ขอขอบคุณ รศ.ดร. วิลาสินี อุดุลยานนท์ ที่รับเป็นกรรมการสอบอีกท่านหนึ่ง ซึ่งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้งานคุษฎีนิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษทุกท่านของหลักสูตร นิเทศศาสตรคุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่ให้วิชาความรู้ด้านวิชาการแก่ผมในทุกวิชาที่เรียน จนกระทั่งได้หัวข้อเรื่องของคุษฎีนิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบคุณอาจารย์มานิจ ชีรนารา อาของผมที่ช่วยอนุเคราะห์ผมในช่วงเวลาที่ผมขาดปัจจัยที่จะใช้จ่ายสำหรับการเรียนและการทำคุษฎีนิพนธ์เล่มนี้ ที่สำคัญขาดไม่ได้เลยคือทุกคนในครอบครัวผม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเข้าใจและกำลังใจจากภรรยา และจากลูกทั้ง 4 คน ที่ผม ไม่มีเวลาในการอบรมเลี้ยงดู ให้คำปรึกษา ปล่อยให้เป็นการของภรรยา ทุกครั้งที่เห็นลูกๆ ทำการบ้าน โดยผมไม่มีเวลาดูแล ทำให้ผมยังต้องทุ่มเทการทำคุษฎีนิพนธ์ให้สำเร็จเร็วยิ่งขึ้น หากไม่มีความเข้าใจและกำลังใจจากภรรยาและลูกๆ แล้ว คงยากที่คุษฎีนิพนธ์เล่มนี้จะสมบูรณ์ ขอขอบคุณน้องชาย ทั้ง 2 คน และน้องสาวของผมในบางครั้งที่ช่วยไปรับส่งลูกของผมที่โรงเรียน และให้ยืมรถยนต์

ส่วนตัวใช้ เพื่อการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ในช่วงที่รถยนต์ของผมเสีย และ ขอบคุณ อาจารย์ อับบาส สาดและ ที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับโครงการจากคัมภีร์อัล-กุรอาน ที่ผมใช้อ้างอิงในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ ดร.ธำรง รัตนภราดรคุณคณบดีคณะนิเทศศาสตร์ ผู้บังคับบัญชาคนปัจจุบัน (2554) ที่เสนอขออนุมัติทุนเพิ่มเติมจากมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นให้ผมได้มีค่าใช้จ่ายสำหรับการเรียนต่อจนจบหลักสูตร ไม่เช่นนั้นแล้วผมคงต้องยุติการเรียนก่อนที่จะได้ทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอขอบคุณ รศ.จริยา สมประสงค์ เพื่อนร่วมงานที่คอยเป็นกำลังใจและให้คำปรึกษาด้วยดีเสมอ ขอขอบคุณ อาจารย์สุภลักษณ์ ศรีประพันธ์ (พีไอ) และ อาจารย์วิภาพร แก้วกระจ่าง (พีดีม) เพื่อนร่วมงานที่มีส่วนแบ่งเบาภาระงานให้ผมได้มีเวลาในการศึกษาต่อ

ขอขอบคุณ พี่กบ พี่บอล พี่หมี อาจารย์ภัส หนึ่ง เพื่อนนิเทศฯ มชบ.รุ่น 1 ทุกคน และ รุ่นน้อง ป.เอกทุกรุ่น ทุกคน ที่เป็นกำลังใจและเอาใจช่วยเสมอมา และขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับ อาจารย์แจ๊ค (รศ.ดร.กุลทิพย์ ศาสตรระจิจิ) ผู้อำนวยการหลักสูตรนิเทศศาสตรคุณวุฒิปบัณฑิต ที่กระตุ้น แนะนำ สอบถาม ชี้แนะ วางแผนและอีกหลายๆอย่าง ให้ผมเป็นอย่างดีมาโดยตลอดระยะเวลา 5 ปี เต็ม ขอคุณน้องพรเจ้าหน้าที่คนสำคัญของหลักสูตร ที่คอยช่วยเหลือประสานงานในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ด้วยเช่นกัน

ขอความสันติสุขจากอัลลอฮฺ(ซบ.) จงประสบแต่ทุกท่าน

มบุญ โต้ะอาจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ม
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ด
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	2
1.2 ปัญหานำวิจัย.....	7
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
1.4 นิยามศัพท์.....	8
1.5 ขอบเขตในการศึกษาวิจัย.....	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	11
2. แนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1 แนวคิดอัตถัักษณ์.....	13
2.2 แนวคิดศาสนาอิสลามและวิถีชีวิตของชาวมุสลิม.....	42
2.3 แนวคิดชุมชนเมืองและชุมชนชนบท.....	83
2.4 แนวคิดการขัดเกลาทางสังคม.....	99
2.5 ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล.....	104
2.6 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์.....	108
2.7 ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม.....	112
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	116
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	126
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	126

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.2 ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	126
3.3 การเลือกพื้นที่เพื่อการเก็บข้อมูล.....	127
3.4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	128
3.5 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	130
3.6 แนวทางในการนำเสนอผลการวิจัย.....	130
3.7 แนวทางการสัมภาษณ์.....	131
3.8 แนวทางการสังเกต.....	134
4. การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ ในเขตชุมชนเมือง.....	135
4.1 พฤติกรรมการเรียนรู้อัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ.....	141
4.2 พฤติกรรมการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ.....	174
4.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม.....	191
5. การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม ของมุอัลลัฟในเขตชุมชนชนบท.....	196
5.1 พฤติกรรมการเรียนรู้อัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ.....	201
5.2 พฤติกรรมการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ.....	236
5.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม.....	238
6. ปัญหาและวิธีการในการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ.....	241
6.1 ปัญหาการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์มุสลิมในเรื่องหลักการศรัทธา.....	243
6.2 ปัญหาการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์มุสลิมในเรื่องหลักปฏิบัติ.....	256
6.3 ปัญหาการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์มุสลิมในเรื่องหลักจริยธรรม.....	261
7. การวิเคราะห์และสังเคราะห์การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม ของมุอัลลัฟในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบท.....	265
7.1 อัตลักษณ์ความเป็นชุมชนมุสลิม.....	265
7.2 พฤติกรรมการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ..	269

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
7.3 การสร้างบทบาทเพื่อแสดงอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ.....	277
7.4 การเปิดเผยอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ.....	282
7.5 การสร้างพื้นที่สำหรับอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ.....	294
7.6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ.....	295
8. สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ.....	303
ข้อสรุปที่ 1 ผลการศึกษาพฤติกรรม.....	305
ข้อสรุปที่ 2 ผลการศึกษาปัญหาและวิธีการในการแก้ไขปัญหา.....	306
ข้อสรุปที่ 3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพล.....	311
อภิปรายผลการวิจัย.....	312
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	334
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	337
ข้อเสนอแนะในเชิงพัฒนาสังคมมุสลิม.....	338
บรรณานุกรม.....	341
ประวัติผู้เขียน.....	353

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมอัสลัมชุมชนเมือง อายุระหว่าง 15 – 25 ปี.....	136
4.2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมอัสลัมชุมชนเมือง อายุระหว่าง 26 – 35 ปี.....	137
4.3 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมอัสลัมชุมชนเมือง อายุระหว่าง 36 – 45 ปี.....	139
5.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมอัสลัมชุมชนชนบท อายุระหว่าง 15 – 25 ปี.....	197
5.2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมอัสลัมชุมชนชนบท อายุระหว่าง 26 – 35 ปี.....	198
5.3 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมอัสลัมชุมชนชนบท อายุระหว่าง 36 – 45 ปี.....	199

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....	11
2.1 แสดงมิติความเป็นบุคคล.....	22
2.2 แสดงวงจรแห่งวัฒนธรรม.....	26
2.3 แสดงความสัมพันธ์ของความเชื่อ ทศนคติ ความศรัทธา.....	47
6.1 แสดงปัญหาการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์	
ความเป็นมุสลิมของมุฮัลล์ฟ.....	263
7.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์	
ความเป็นมุสลิมของมุฮัลล์ฟ.....	302